Bevindingen en aanbevelingen rondom sociale veiligheid en verbondenheid op Stek Oost

December 2022 - 5.1, 2, e 2, e / STRONG & DEPENDENT

STRONG & DEPENDENT

GESPREKKEN/WERKWIJZE

Ik heb vanaf 1 september j.l. informele gesprekken gevoerd met bewoners en medewerkers op Stek Oost. Doel: een idee krijgen van de mentale gesteldheid en sociale verbondenheid/cohesie onder met name Nederlandse bewoners om zodoende een zo passend mogelijke STRONG & DEPENDENT-training aan te kunnen bieden en te kijken wat verder gewenst is.

Ik heb 34 bewoners vrij uitgebreid gesproken, waarvan 12 jongens en 22 meisjes, allemaal Nederlands, dat wil zeggen: geen statushouder. Sommigen wonen al vanaf het begin op Stek Oost, anderen al meerdere jaren en sommigen pas een paar maanden. Ik ben ook vrij regelmatig gewoon langsgegaan en – als dat mogelijk was – even zitten werken in de huiskamer om te zien hoe daar de dynamiek is.
Ik heb de projectleider van Academie van de Stad en vier van de zes community builders gesproken en met hen heb ik regelmatig contact. Met de servicebeheerder van Stadgenoot heb ik meerdere keren heel uitgebreid gesproken, en wat korter met medewerkers van Dynamo en het Buurtteam. Mijn beschrijving van wat er zich afspeelt/afspeelde op Stek Oost is dus verre van compleet en is met name gericht op de Nederlandse bewoners.

MENTALE GESTELDHEID NEDERLANDSE BEWONERS

De belangrijkste bevindingen: ik ben nogal geschrokken van de problemen die er op Stek Oost speelden en spelen en de impact die dit heeft op de bewoners, de mate waarin ze zich veilig voelen, in combinatie met een bijna volledige afwezigheid van sociale cohesie.
Los van de situatie op Stek Oost vind ik het opvallend hoe kwetsbaar de meesten zijn en hoeveel er in hun leven speelt. Ik denk dat ze een afspiegeling vormen van onderzoeken zoals dat van Trimbos (zie link onder). Het is evident dat er onder de statushouders veel speelt, maar dit geldt zeker ook voor de Nederlandse jongeren.
Bij meer dan helft van de bewoners die ik sprak spelen problemen als eenzaamheid, (milde) angst- en somberheid en in een aantal gevallen verslaving (alcohol en cannabis), een verleden met problemen in familiesfeer en/of (sexueel) misbruik. Daarnaast worstelen de meesten met meer algemene levensvragen, twijfel over studie en werk of geldzorgen. Veel van hen gaven aan dat ze hebben gekozen voor Stek Oost omdat ze verwachtten dat er meer gemeenschapszin en gezelligheid zou zijn dan elders. In de praktijk valt dat nogal tegen. Sterker: ze voelen zich – tot hun spijt - nauwelijks verbonden met medebewoners en hebben weinig tot geen contact.
Zowel actieve bewoners als medewerkers zijn in veel gevallen teleurgesteld, murw en hebben het gevoel dat het project is ‘mislukt’, dat ze vooral bezig zijn om ‘de boel rustig te houden en daardoor nauwelijks toekomen aan daadwerkelijke community building’. Een van de community builders zei: ‘het voelt ongepast om ‘leuke dingen’ te organiseren als je weet dat mensen zich nauwelijks veilig voelen, hun kamer niet uitdurven of het liefst morgen verhuizen.’
In de maanden dat ik er rondliep, werd er **niet of nauwelijks gecommuniceerd** over zaken die speelden en evt oplossingen, **waardoor er extra (en soms onnodige) onrust en boosheid onder de bewoners ontstaat.**

Toch denk ik dat er ook hoop is. Met een groepje van zeven bewoners heb ik een eerste STRONG & DEPENDENT-training van drie weken/zes bijeenkomsten afgerond en het resultaat was heel hoopgevend. Ze waren heel enthousiast, het leidde meteen tot veel onderlinge steun en contact. 'Dit zou eigenlijk iedereen moeten doen', vinden ze.
Het feit dat dit ze door de gemeente wordt aangeboden en dat er dus ook voor hen (en niet alleen voor statushouders en overlastplegers) interesse en zorg is, wordt zeer gewaardeerd! Ik hoop in december een volgende groep te starten en het zou goed zijn als het volgend jaar op structurelere basis zou worden ingevoerd.
INMIDDELS VIJF GROEPEN GEDRAAID. MOEILIJK OM MENSEN TE BEREIKEN. AANBELLEN EN PERSOONLIJK AANSPREKEN WERKT HET BESTE (EN VIA VIA AANRADEN) MET COMMUNITY BUILDERS DIE MEEDEDEN BESPROKEN OF KORTERE VERSIE AAN TE RADEN IS, VONDEN ZIJ NIET. GEWOON DOORGAAN EN MINDER VRIJBLIJVENDE WERVING.

DE SITUATIE OP STEK OOST IN DE AFGELOPEN MAANDEN

De eerste maanden speelde 5.1, 2, e een nogal prominente rol. Elk gesprek ging er bijna over en hij was (ook door mij) luid en duidelijk te zien en te horen in het gebouw. Ik kon zelf ervaren dat zijn gedrag onberekenbaar en soms intimiderend overkwam. Pas na weken werd hij uiteindelijk opgenomen en werd het rustiger.
Dat is overigens middenin de nacht gebeurd door een medebewoner die 5.1, 2, e Alle pogingen door hulpverleners daarvoor hebben niet geleid tot opname of interventie. Ik ben er meerder keren bij geweest dat hulpverleners langskwamen en 5.1, 2, e niet thuis troffen of hij de deur niet opendeed en ze weer weggingen.
Een onveilig gevoel door psychotische medebewoners was niet nieuw. In alle gesprekken die ik voerde met bewoners die al langer op Stek Oost wonen, kwamen eerdere gevallen ter sprake en de **overlast, dreiging en onveiligheid** die daarmee gepaard gingen. Op sommige gangen leidde dat een tijdlang tot angst om de deur uit te gaan en zelfs om thuis te zijn. Er werd op de deur gebonkt of er was lawaai of geluid van scherven op de gang. Er waren ook bewoners aan wie het grotendeels voorbij is gegaan of die het slechts op afstand hebben meegemaakt, maar het leidde tot een algeheel gevoel van onveiligheid.

Verder wordt er veel **gedronken en geblowd**. 's Avonds hangen er wel eens jongens onder invloed rond in de huiskamer, wordt me verteld. Wel minder dan in het verleden, is de indruk. Het is mij niet duidelijk of dit bewoners, passanten of gasten zijn. Vorige week werd een van de community builders bedreigd met een mes en ik ben zelf twee keer uitgescholden en kwam een jongen – die heel dronken was - op me afgelopen.

Onrust door onduidelijkheid. Op dit moment is 5.1. 2. e . Dat gaat niet echt goed, hij blowt veel, daar is door Stadgenoot melding van gemaakt. Het is voor veel mensen onduidelijk of hij weer terug is of komt. Er is vantevoren geen communicatie over en vanuit privacy-overwegingen mag dat ook niet, begreep ik. Ik weet niet precies wat er in de bewoners-whatsapp-groep over wordt gemeld, maar het zorgt voor onrust en het gevoel dat 'niemand ons wat vertelt' en dat 'de situatie niet serieus wordt genomen'.

Ik heb inmiddels vernomen dat hij ook ’s nachts weer thuis is. Niemand weet precies wat er gaande is en er zijn veel zorgen. Stadgenoot ontving meerdere ongeruste mails en deze mensen hebben een antwoord gekregen. De rest van de bewoners weet alleen via via wat er aan de hand is. Zo ontstaan ook af en toe onjuiste geruchten.
Ook de **brand op Riekerhaven** was aanleiding voor veel **onrust en bezorgdheid**. Ik hoorde van twee meisjes dat ze bij de servicebeheerder hebben gevraagd om een brandblusser op de gang. Dat was volgens de beheerder niet nodig omdat het pand is goedgekeurd op brandveiligheid. Ze vroegen mij bij wie ze verder terecht zouden kunnen. Ik heb het doorgegeven aan het stadsdeel, maar tot nu toe hebben ze niks gehoord. Sowieso wordt er bij mijn weten (nog) niets gecommuniceerd over de situatie rondom veiligheid door verwarde en dronken bewoners.
Ik kwam vandaag toevallig mensen van Stadgenoot tegen en via de servicebeheerder hoorde ik dat er wel degelijk iets gebeurt: er zijn extra brandblussers aangevraagd en het hele pand wordt extra gecheckt op brandveiligheid. Het is jammer dat hierover niks is gezegd tegen bewoners, die nu het gevoel hebben dat ze niet serieus worden genomen. Het commentaar van Stadgenoot was: we wilden het pas zeggen als alles definitief was.
INMIDDELS IETS RUSTIGER, AL WEKEN GEEN INCIDENTEN. VOORAL MEISJES BLIJVEN ZICH ’s AVONDS ONVEILIG VOELEN. EN WORDEN OOK ECHT LASIGGEVALLEN. DOOR TWEE NIEUWE COMMUNITY BUILDERS EN NIEUWE PARTICIPATIE-MEDEWERKER VAN DYNAMO IS ER WEL FRISSE MOED. ZOU GOED ZIJN OM DIE ENERGIE TE GEBRUIKEN VOOR STRUCTURELE MAATREGELEN.

Sociale onveiligheid wordt door veel bewoners genoemd, met name door meisjes. Door incidenten uit het verleden, maar ook door alledaagse situaties (jongens/mannen op de trap en in de gangen die **meisjes lastigvallen**, groepjes jongens die poolen in de huiskamer en geen zin hebben om daar ’s avonds mee op te houden, geruchten en verhalen over jongens waarvoor je moet oppassen), daadwerkelijke aanrandingen en ongewenste aanrakingen en opmerkingen op de trap en in de gangen. In veel gevallen is het onduidelijk of het om bewoners gaat of vreemden/bezoekers/logees. 5.1, 2, e MAAKTE HET DEZE WEEK ZELF MEE IN HET WASHOK

Er wordt veel **niet gemeld**, omdat bewoners denken dat het geen zin heeft, of omdat ze niet goed weten waar en bij wie ze het moeten melden. Er is in een aantal gevallen – van meisjes die melding maakten van jongens die ze lastigvielen of bedreigden – een beetje schamper op gereageerd. “dat doet hij vast niet echt” (na een bedreiging), “rustig maar, wees niet bang”. Een meisje vertelde me dat haar zelfs door een hulpverlener op Stek Oost was afgeraden om melding te doen. Dat zou het “alleen maar groter maken”. Het viel me op dat de meeste meisjes het van elkaar niet weten, toen ze hoorden dat ze niet de enigen waren, luchtte dat aan de ene kant op. Aan de andere kant schrokken ze van de omvang van het probleem. De meisjes die ik sprak, maken allemaal dagelijks wel een keer een ongewenste opmerking, aanraking of erger mee. Vaak op de trap waar geen camera is. Een aantal van hen denkt na over wat ze aantrekken, bang dat ze evt iets ‘uitlokken’.

Verder werd door letterlijk iedereen genoemd: het **gebrek aan sociale cohesie.** Iedereen wil graag meer mensen op z'n gang en in de rest van het gebouw leren kennen, maar dat lukt niet. Er zijn geen plekken waar je elkaar tegenkomt en zomaar uit het niets een praatje aanknopen, dat durft bijna niemand.IK HOORDE VAN EEN AANTAL MEISJES DAT ZE BANG ZIJN DAT DE JONGENS DOOR ZO"N MELDING IN PROBLEMEN KOMEN EN HUN NEDERLANDERSCHAP NIET KRIJGEN.

De **huiskamer is niet echt uitnodigend**. Eigenlijk helemaal niet. In de maanden dat ik er was, was het kaal, uitgestorven en leeg. Je kunt er niet eens thee zetten. Al het servies is weggegooid of staat ergens in een kast op de tweede verdieping achter slot en grendel.
Als er al iemand is, zijn het in de meeste gevallen groepjes poolende jongens die met hun biertjes de hele ruimte in beslag nemen en dat nodigt niet uit om erbij te gaan zitten.
Sowieso is de pooltafel erg overheersend in de ruimte. Onlangs zijn alle meubels weggegooid, maar het bestellen van nieuwe duurt eindeloos. Er staan inmiddels wat banken en stoelen, maar verder is er letterlijk niets.

Er werd mij verteld dat er elke twee weken (in het verleden zelfs vaker begreep ik) **soep-avonden** waren, georganiseerd door een medewerker van Dynamo. In de tijd dat ik er nu rondloop, is het maar één keer doorgegaan. De rest van de keren werd het **gecanceld** door ziekte, vakantie of andere redenen. Het zijn de laatste weken dat deze medewerker er is. Degene die haar opvolgt, begint pas half januari of begin februari, hoorde ik.
Echt jammer, want die ene keer dat er wél soep was, waren er in eerste instantie maar een paar belangstellenden, maar gaandeweg liepen er meer mensen binnen voor een praatje en het was meteen gezellig. Iedereen vroeg meteen naar de volgende keer.
OPVOLGER IS ER INMIDDELS, MET VEEL ENERGIE EN ZIJ WIL GRAAG SAMEN OPTREKKEN

De **community-builders** zijn geregeld nogal **moedeloos en teleurgesteld**. Ze hebben zoveel geprobeerd, van alles georganiseerd en er komen steeds maar weinig mensen op af. En relatief veel van hun tijd ging tot nu toe zitten in handhaving (maken schoonmaakroosters en zorgen dat mensen dat ook daadwerkelijk doen, 's avonds sluiten van de huiskamer) en daar krijgen ze geen energie van. Door sommige mensen worden ze gezien als lastige 'baasjes'.
Toch gaan sommigen met redelijk frisse moed door. Schoonmaaktaken gaan vervallen, dat scheelt. Hoeven ze niet meer de boeman te zijn. Het streven van Academie van de Stad is om van buitenaf nieuwe community builders te recruteren. De uren zullen meer worden ingezet om mensen in de eigen gang te leren kennen in plaats van activiteiten voor het hele pand te organiseren.
Ik denk dat ze heel goed fungeren als aanspreekpunt en oog hebben voor wat er zich in hun gang afspeelt en in het verleden zijn er ongetwijfeld gezellige barbecues etc georganiseerd, maar uit wat ik heb gezien en gehoord is er geen sprake van daadwerkelijk 'community building'. Daar is echt meer voor nodig en naar mijn mening op een minder vrijblijvende basis.

Over de rol en aanwezigheid van Dynamo en het Buurtteam heerst bij de meeste bewoners onduidelijkheid. In de afgelopen maanden zijn er veel veranderingen en personeelswisselingen geweest. Daarover is bij mijn weten ook (nog) niets gecommuniceerd.

Over het Trimbos-onderzoek: https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/niet-iedereen-met-een-mentale-aandoening-heeft-hulp-nodig-dat-is-ook-niet-reeel-om-te-verwachten~bedb5bec/

BELANGRIJKSTE CONCLUSIES en AANBEVELINGEN

(Gevoel van) veiligheid eerste prioriteit.
Meer aandacht voor veiligheid van bewoners en niet alleen voor het belang van 'patiënten' en/of overlastplegers: hoe kan het bv dat iemand na vier keer escalatie, overlast en gedwongen opname gewoon weer terugkomt? Dat zijn belang zwaarder weegt dan de angst en onrust bij 249 medebewoners? Wat zijn hierbij de overwegingen?
Meer mogelijkheden/protocollen mbt ingrijpen bij bewoners die verward of intimiderend gedrag vertonen, of in elk geval discussie hierover.
Informatie en gesprek met directe buren van evt terugkerende bewoner na opname(s), maar ook als iemand wordt 'verplaatst'. Ik hoorde van buren van een vorige verwarde jongen dat ze na zijn vertrek nog elke dag bang waren dat hij weer terugkwam, omdat daarover niets duidelijk was.
Er wordt op dit moment een flyer gemaakt met een overzicht van wat je waar kunt melden, dat behoeft toelichting.
Erkennen van zorgen en onrust bij mede-bewoners.
DEZE FLYER IS ER NOG STEEDS NIET, DEZE WEEK NOG HOORDE IK DAT MENSEN GEEN IDEE HEBBEN WAAR ZE TERECHT KUNNEN MET KLACHTEN EN OPMERKINGEN. BEHOEFTE OM GEHOORD TE WORDEN EN NIET METEEN AAN FORMELE PROCEDURES. LOYALITEIT IS GROOT

Eenvoudige meldprocedure voor dagelijkse overlast, al is het maar om de bewoners het gevoel te geven dat Stadgenoot en de gemeente zich verantwoordelijk voelen voor hun (gevoel van) veiligheid en het monitoren van de situatie. Wellicht gedurende een paar maanden om te inventariseren hoe vaak dit gebeurt. Het liefst apart en specifiek voor Stek Oost, zodat één appje (met bv huisnummer, datum, aard van incident) voldoet.

Aparte bijeenkomsten/gesprekken over man/vrouw-verhoudingen, grenzen en afspraken hierover. Met álle bewoners, dus ook met statushouders. Meisjes worden nu 'gewaarschuwd' door de servicebeheerder van Stadgenoot. Dat wordt op prijs gesteld, maar het voelt voor hen raar dat 'de jongens' niet worden aangesproken. ZOU GOED ZIJN ALS

ALLE BEWONERS EEN CONTRACT/OVEREENKOMST MOETEN ONDERTEKENEN OVER OMGANGSVORMEN EN ALS ER BV PER GANG BIJEENKOMSTEN ZIJN OVER MAN/VROUWVERHOUDINGEN, KAN OOK LICHTVOETIG, MET HUMOR en TOCH SERIEUS

Betere **communicatie** om onrust, vragen en bezorgdheid vóór te zijn, over allerlei onderwerpen: de algehele stand van zaken van het project, personeelswisselingen, toekomstplannen, veiligheid en vooral: het erkennen van lastige situaties en problemen!

Huiskamer gezelliger en uitnodigend voor iedereen: zet de pooltafel bv in de gang en zorg voor kopjes, een waterkoker en wat servies. En als mensen het meenemen naar hun kamer: koop nieuwe.
Soep-avonden terug en bewoners hierbij betrekken/mede-verantwoordelijk maken.

Structurele maatregelen om de sociale contacten te bevorderen en te zorgen dat bewoners bij elkaar en bij instanties terecht kunnen met mentale problemen.
Standaard training als verplicht onderdeel van het wonen op Stek Oost (in contract staat een verplichte investering van een uur per week, daar zou dit onder kunnen vallen) met duidelijk gestructureerde vervolgbijeenkomsten, waar iedereen terecht kan met mentale klachten en daar adequate hulp of advies krijgt. Minder zwaar dan individuele begeleiding door Dyname.
Ik zou heel graag samenwerken met @Ease bij zowel de trainingen/workshops als deze vervolg-incheck-sessies. Voor zo'n structureel plan schrijf ik – na overleg – graag een apart plan/offerte.
Ik zou per gang een of meerder groepen tegelijk een STRONG & DEPENDENT-training willen geven aan de Nederlandse bewoners (en evt statushouders die echt goed Nederlands spreken).
Ik wil graag bij elke groep een co-facilitator van @EASE betrekken. Zij zijn leeftijdgenoten van de bewoners en goed getraind om na afloop van de training incheck-sessies te begeleiden, zodat de opgebouwde verbondenheid in stand blijft en iedereen met mentale problemen adequate hulp en begeleiding krijgt, en op die manier kunnen bewoners makkelijk in contact komen met hun bestaande inloopplek aan de Molukkenstraat.
In januari en februari wil ik een pilot doen met één gang. De voorbereidingen hiervoor starten volgende week.

Regie over verschillende vormen van hulp en ondersteuning en goeie afstemming.
Ik heb goed contact met Academie van de Stad om ervoor te zorgen dat we elkaar optimaal aanvullen en ondersteunen. Met Dynamo is dat wat lastiger. Met name bij het Buurtteam krijg ik soms het gevoel dat er weinig interesse is in S&D en dat het met enig wantrouwen – ook wel begrijpelijk - wordt beschouwd als 'de zoveelste instantie die hier wordt binnengehaald en opnieuw het wiel uitvindt'. Via Dynamo is er ooit iemand langs geweest van de organisatie Sex Positive (?). Het lijkt me dat zij waardevolle workshops geven, maar dit is gestrand doordat niemand tijd had om bewoners hiervoor te mobiliseren en het niet

werd overlegd met andere ondersteunende initiatieven. Er schijnt op dit moment een Zorgcafé te zijn. Ik krijg de indruk dat dit vooral bedoeld is voor statushouders, maar ik heb nog niemand van hen gesproken. Ik zou dus ook niet weten hoe en of ik bewoners naar hen kan doorverwijzen. In de maanden dat ik gesprekken voerde, fungeer ik voor veel bewoners als een soort vertrouwenspersoon (ze bellen me als een melding misloopt, als ze twijfelen over hoe ze een conflict moeten aanpakken en soms ook als ze gewoon niet lekker in hun vel zitten). Ik verwijs ze nu – nadat ik eerst zelf met ze praat – door naar bv @Ease in de Molukkenstraat en zo nodig naar hun huisarts of praktijk-ondersteuner. Hierover zouden denk ik afspraken moeten zijn met Stadgenoot, Dynamo, Academie van de Stad, het Buurtteam, Zorgcafé en wellicht ook de mensen van het Taalcafé, die ongetwijfeld ook wel eens wat horen

Kies een **herijkingsmoment** ergens in het voorjaar, als de huiskamer opnieuw is ingericht en er een plan is voor verplichte trainingen/workshops. Organiseer een bijeenkomst voor iedereen waarbij op een vrolijke manier een frisse start wordt gemaakt en een nieuw elan. Ook goed moment om de flyer en evt een boekje met alle informatie uit te delen en toe te lichten.

Amsterdam, 15 december 2022

5.1, 2, e 2, e 5.1, 2, e
www.strongdependent.com/stekoost

STRONG & DEPENDENT